

AUTIZM SINDROMLI BOLALAR.

Gulruh Ibrohimova Mansurbekovna

*Andijon davlat pedagogika instituti maxsus
pedagogika Logopediya yunalishi 1 kurs talabasi*

Annotatsiya: Autizm sindromi, asosan, ijtimoiy muloqot va kommunikatsiya qobiliyatlarining rivojlanishida muammolar bilan tavsiflanadigan nevrologik rivojlanish buzilishi hisoblanadi. Bu sindrom, bolalarning o'zaro munosabatlari, o'zlarini ifoda etishlari va atrofdagi dunyoni tushunishlari bilan bog'liq qiyinchiliklarga olib keladi. Autizm sindromi, har bir bolada turlicha namoyon bo'lishi mumkin, shuning uchun bu holatni tushunish va unga mos ravishda yondashish juda muhimdir.

Kalit so'zlar: autizm sindromi, muloqot, til, genetik omillar, diagnostika, stress, psixologik yordam.

Аннотация: Синдром аутизма — это расстройство нервного развития, характеризующееся преимущественно проблемами в развитии социального взаимодействия и коммуникативных навыков. Этот синдром вызывает трудности в общении детей, самовыражении и понимании окружающего мира. Синдром аутизма может проявляться у каждого ребенка по-разному, поэтому очень важно понимать это состояние и подходить к нему соответствующим образом.

Ключевые слова: синдром аутизма, общение, язык, генетические факторы, диагностика, стресс, психологическая поддержка.

Abstract: Autism syndrome is a neurodevelopmental disorder characterized mainly by problems in the development of social interaction and communication skills. This syndrome causes difficulties in children's communication, self-expression and understanding of the world around them. Autism syndrome can manifest differently in each child, so it is very important to understand this condition and approach it accordingly.

Key words: autism syndrome, communication, language, genetic factors, diagnosis, stress, psychological support.

Autizm sindromi, asosan, bolalik davrida paydo bo'ladi va ko'pincha uch yoshgacha aniqlanadi. Bu sindrom, asosan, ijtimoiy muloqot, til rivojlanishi, o'zini tutish va qiziqishlar sohasida muammolarni o'z ichiga oladi. Autizm sindromi bilan og'rigan bolalar, ko'pincha o'zlariga xos xulq-atvor va qiziqishlarga ega bo'lishadi. Ular, ba'zan, atrofdagi insonlar bilan muloqot qilishda qiyinchiliklarga duch keladilar va o'zlarini ifoda etishda muammolarni boshdan kechirishlari mumkin. Autizm sindromli bolalar, ko'pincha, boshqa insonlar bilan muloqot qilishda qiyinchiliklarga

duch keladilar. Ular ko'z bilan aloqa o'rnatishda, yuz ifodalarini tushunishda va boshqalar bilan o'zaro munosabatlarda muammolarni boshdan kechirishlari mumkin. Bu, ularning ijtimoiy munosabatlarini rivojlantirishda to'siq bo'lishi mumkin. Autizm sindromli bolalar, ba'zan, til rivojlanishida kechikishlarga duch keladilar. [5]

Ular so'zlarni o'z vaqtida o'rganmasliklari yoki muloqotda so'zlardan foydalanmasliklari mumkin. Ba'zi bolalar, umuman, gapira olmasliklari yoki o'z fikrlarini ifoda etishda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Autizm sindromli bolalar, ko'pincha, o'zlariga xos qiziqishlarga ega bo'lishadi. Ular ma'lum bir mavzu yoki faoliyatga juda qiziqish ko'rsatishi mumkin, bu esa ularning boshqa faoliyatlarga e'tibor berishlariga to'siq bo'lishi mumkin. Masalan, bir bola avtomobillarga qiziqishi mumkin, lekin boshqa bolalar bilan o'ynashda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Autizm sindromli bolalar, ko'pincha, takroriy harakatlar yoki ritualarga ega bo'lishadi. Ular ma'lum bir harakatni yoki faoliyatni takrorlash orqali o'zlarini tinchlantirishlari mumkin. Bu harakatlar, ba'zan, ularning kundalik hayotini murakkablashtirishi mumkin. Autizm sindromli bolalar, o'zgarishlarga nisbatan sezgir bo'lishlari mumkin. Ular o'zlarining kundalik tartiblariga yoki muhitlariga o'zgarishlar kiritilganda, qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Bu, ularning stress darajasini oshirishi va xulq-atvorida o'zgarishlarga olib kelishi mumkin.[4]

Autizm sindromining aniq sabablari hali to'liq o'rganilmagan, ammo tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bu holat genetik, biologik va muhit omillari bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Ba'zi tadqiqotlar, autizm sindromi bilan og'rigan bolalarda miya tuzilishi va funksiyasida o'zgarishlar mavjudligini ko'rsatadi. Shuningdek, genetik omillar ham autizm rivojlanishida muhim rol o'ynashi mumkin. Biroq, autizm sindromining paydo bo'lishida faqat bitta sabab yo'q, balki bir nechta omillar birgalikda ta'sir ko'rsatishi mumkin. Autizm sindromli bolalarga yondashuv, ularning ehtiyojlariga mos ravishda amalga oshirilishi kerak. Har bir bola o'ziga xos xususiyatlarga ega, shuning uchun individual yondashuv juda muhimdir.[1]

Autizm sindromini erta aniqlash va aralashuv, bolalarning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Erta diagnostika, bolalarga kerakli yordam va qo'llab-quvvatlashni taqdim etishga imkon beradi. Bu, ularning ijtimoiy, til va kognitiv rivojlanishini yaxshilashga yordam beradi. Autizm sindromli bolalar uchun maxsus ta'lim dasturlari ishlab chiqilishi kerak. Bu dasturlar, bolalarning o'ziga xos ehtiyojlariga mos ravishda tayyorlanishi va ularning rivojlanishini qo'llab-quvvatlashi zarur. Maxsus ta'lim dasturlari, bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga, til qobiliyatlarini oshirishga va o'zlarini ifoda etishlariga yordam beradi. Autizm sindromli bolalarga ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam berish juda muhimdir. Bu, o'zaro munosabatlarni yaxshilashga va bolalarning ijtimoiy hayotga integratsiyasini ta'minlashga yordam beradi. Oila a'zolari va o'qituvchilar, bolalarga ijtimoiy muloqotda yordam berish uchun turli o'yinlar va faoliyatlarni tashkil etishlari mumkin.

Autizm sindromli bolalar uchun oila qo'llab-quvvatlashi juda muhimdir. Oila a'zolari, bolalarning ehtiyojlarini tushunishlari va ularga yordam berishlari kerak. Oila, bolalarning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi va ularning o'ziga xos xususiyatlarini qabul qilishlari zarur. Autizm sindromli bolalar, ko'pincha, psixologik yordamga muhtoj bo'lishadi. Psixologik yordam, bolalarning o'zlarini ifoda etishlariga, stressni boshqarishlariga va o'zaro munosabatlarini yaxshilashlariga yordam beradi. Psixologlar, bolalarga mos ravishda turli usullar va strategiyalarni qo'llashlari mumkin.[3]

Xulosa: Autizm sindromli bolalar, o'ziga xos xususiyatlari va ehtiyojlari bilan ajralib turadi. Ularning rivojlanishi va hayoti uchun to'g'ri yondashuv va qo'llab-quvvatlash juda muhimdir. Erta diagnostika, maxsus ta'lim dasturlari, ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish va oila qo'llab-quvvatlashi, autizm sindromli bolalarning hayotini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Har bir bola o'ziga xos va qadrlil, shuning uchun ularning ehtiyojlarini tushunish va ularga yordam berish, jamiyatimizning burchidir. Autizm sindromli bolalarga nisbatan mehr-muhabbat, sabr-toqat va tushunish bilan yondashish, ularning hayotini yanada yaxshilashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Masi, G. et al. (2023). "Update on Autism Spectrum Disorder: Epidemiology, Etiopathogenesis, and Clinical Presentation." *Journal of Autism and Developmental Disorders*. PMC10724724.
2. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) (2023). "2023 Year-End Review: Autism Spectrum Disorder." Autism Science Foundation.
3. Kraemer, H. C. et al. (2023). "Advances in Understanding Autism Spectrum Disorder: A Review of Recent Research." *Research in Autism Spectrum Disorders*.
4. Lai, M.-C. et al. (2023). "The Role of Genetics in Autism Spectrum Disorder: Recent Findings and Future Directions." *Nature Reviews Genetics*.
5. Zwaigenbaum, L. et al. (2023). "Early Identification of Autism Spectrum Disorder: A Review of Current Practices and Future Directions." *Pediatrics*.
6. Frazier, T. W. et al. (2023). "Neuroimaging in Autism Spectrum Disorder: A Review of Recent Advances." *Biological Psychiatry*.
7. Lord, C. et al. (2023). "Diagnostic Criteria for Autism Spectrum Disorder: An Update." *American Journal of Psychiatry*.